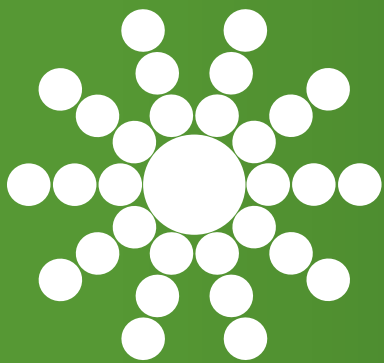

ЗЕЛС ZELS

ГЛАСИЛО | NEWSLETTER

Maj / May
2015

ГЛАСИЛО

ЗАЕДНИЦА НА
ЕДИНИЦИТЕ
НА ЛОКАЛНАТА
САМОУПРАВА
НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

NEWSLETTER

ASSOCIATION
OF THE UNITS
OF LOCAL SELF -
GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF
MACEDONIA

КОНФЕРЕНЦИЈА „РАЗВИЕНИ ОПШТИНИ - ПОСИЛНА ЕКОНОМИЈА“
CONFERENCE ON “DEVELOPED MUNICIPALITIES – STRONGER ECONOMY”

НАЦРТ - ТЕКСТОТ НА СТРАТЕГИСКИОТ ПЛАН НА ЗЕЛС ЗА 2016-2020
ГОДИНА ИСПРАТЕН ДО СИТЕ ОПШТИНИ
THE DRAFT - TEXT OF THE STRATEGIC PLAN OF ZELS 2016 - 2020
DISSEMINATED TO ALL MUNICIPALITIES

Почитувани,

ЗЕЛС до сите општини го достави нацрт – документот на Стратегискиот план на ЗЕЛС за 2016-2020 година на разгледување, веднаш по одобрувањето на истиот од страна на Комисијата за подготвување на овој план, на втората седница што се одржа во месец мај. Членовите ја разгледаа и SWOT анализата, изработена од стручната служба на ЗЕЛС врз основа на извлечени информации, препораки, сугестии, содржани во одговорените прашалници што беа доставени до сите градоначалници, претседатели на советите и до претставниците од општинската администрација. Во предлог-документот утврдени се три стратески цели, по кои се предлага во следните пет години да се насочуваат активностите на ЗЕЛС. Од анкетниот прашалник се добија сознанија од локалните власти за нивните перцепции каде сакат да се движи ЗЕЛС во следниот период, за улогата на ЗЕЛС, како и за задоволство на членките од работата и од услугите што ги нуди ЗЕЛС.

Во текот на овој месец, беа реализирани и неколку активности во рамките на регионалниот проект „Сертификација на општините со поволно деловно опкружување во Југоисточна Европа (БФЦ СЕЕ)“. ЗЕЛС заедно со Сојузот на стопанските комори – ССК, како национално тело, организираа конференција - „Развиени општини- посила економија“, на која дискутираа градоначалници, претставници од локалната власт и од бизнис заедницата за можностите и потребата за заемна соработка во правец на развивање на економијата и привлекувањето на нови инвеститори. Во просториите на ЗЕЛС тренинг центарот беше организира обука за обезбедување на поголемо медиумско претставување на општините при реализацијата на активностите од оваа програмата, а на 25 и 26 мај, во Неум, Босна и Херцеговина, се одржа регионален конгрес на тема „Позиционирање на Југоисточна Европа како поволна инвестициска дестинација“ на кој беа поканети претставници од нашите две сертифицирани општини и четирите кандидати, претставници од медиумите и од бизнис секторот.

Во ЗЕЛС тренинг центарот, во овој месец беа организирани и две еднодневни обуки за општинската администрација, кои се однесуваа на општите услови и предизвиците поврзани со имплементирањето на програмите за прекугранична соработка за периодот 2014-2020 година, како и транснационалните програми кои се отворени за Република Македонија. Овие обуки се дел од активностите на ЗЕЛС во поддршката на локалните власти за поголема искористеност на средствата од европските и други пристапни фондови за Република Македонија.

ЗЕЛС продолжува со активностите за сертифицирање на форумските модератори. Единаесетте кандидати кои се пријавија на јавниот повик на ЗЕЛС, во месец април, оваа година, ги исполнуваа утврдените услови и беа поканети да ја проследат обуката (теоретски и практичен дел) што се одржа во ЗЕЛС тренинг центарот. Целта е обезбедување на обучени, квалитетни лица за водење на ефикасни тематски форумски сесии во општините, новата алатка за граѓанско учество во локалната власт.

Во овој број на Гласилото на ЗЕЛС, покрај другите теми ќе Ви ги претставиме и проектите од јавниот повик што го објави ЗЕЛС, во рамките на проект „Енергетска ефикасност во асоцијациите на општините“, а кои според евалуационата комисија и бараните критериуми, по првата сесија, се издвоени како најсоодветни.

Со почит,

Душица Перишиќ
Извршен директор на ЗЕЛС

Dear readers,

ZELS submitted to all municipalities the draft-version of its Strategic Plan 2016-2020 on revision, once the same was adopted by the Commission on drafting this plan at the second session held in May. The members also reviewed the SWOT analysis, prepared by the Executive Office of ZELS, based on obtained pieces of information, recommendations and incorporated contents in answered questionnaires submitted to all mayors, presidents of councils and municipal administration representatives. The draft-document was drafted in three strategic goals, proposed to guide the activities of ZELS in the following five years. The survey provided information regarding municipal perceptions pertaining to which direction will ZELS function in the next period, the role of ZELS, as well as members' satisfaction from the work of ZELS and the services it offers.

This month, conducted were several activities in the frames of the regional project “Business-Friendly Certificate in South – East Europe” (BFC SEE). ZELS and the Macedonian Chambers of Commerce, as National Body, both organized the Conference on “Developed municipalities – a stronger economy” whereby mayors, municipal representatives and the business community discussed the need for mutual cooperation in terms of economic development and attraction of new investments. In the premises of the ZELS Training Centre, a training was delivered on providing greater media representation of municipalities during the conduction of activities from this Programme, while on May 25 and 26, a regional Congress took place in Neum, Bosnia and Herzegovina on the topic “Positioning of South-East Europe as a favorable investment destination”, which was attended by representatives of two certified Macedonian municipalities and four candidates, media representatives and the business sector.

Two one-day trainings were delivered in the ZELS Training Centre intended for the municipal administration, related to the general conditions and challenges pertaining to the implementation of Cross-Border Cooperation Programmes 2014-2020, as well as available transnational programmes for the Republic of Macedonia. These trainings are part of the activities of ZELS in supporting municipalities for greater utilization of assets via European and other accession funds for the Republic of Macedonia.

ZELS also continues with its activities for certification of forum moderators. Eleven candidates, who applied for the public call of ZELS in April this year, met set criteria and were summoned to attend the exam (theoretic and practical section) held in the ZELS Training Centre. The aim is to provide trained, qualified entities who would deliver efficient thematic forum sessions in municipalities, a new tool of civic participation in local self-government.

In this edition of the ZELS Newsletter, among other topics, we are going to present projects from the public call published by ZELS in the frames of the project “Energy efficiency in municipal associations”, which according to the Evaluation Commission and required criteria after the first session, were selected as most suitable.

Yours sincerely,

Dusica Perisic
Executive Director of ZELS

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

тел. +389 (0) 2 30 99 033 / факс: +389 (0) 2 30 61 994
ул. Копенхагенска бр. 5, п. факс 32, 1000 Скопје, Република Македонија
contact@zels.org.mk, www.zels.org.mk

Извршен директор на ЗЕЛС – Душица Перишиќ
Заменик извршен директор на ЗЕЛС – Ардита Дема – Мехмети
Уреднички колегиум – Весна Арсовска – Динковска, Виктор Арнаудоски
Дизајн, подготовка за печатење и печатење – Европа 92
Лекторира – Момент мал; Превод – Арта Абаз, Висар Полику и Валентина Трајко

ASSOCIATION OF THE UNITS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

tel. +389 (0) 2 30 99 033 / fax: +389 (0) 2 30 61 994
st. Kopenhagenska p. box, F. P. 32, 1000 Skopje, Republic of Macedonia
contact@zels.org.mk, www.zels.org.mk

Executive Director of ZELS – Dusica Perisic
Deputy Executive Director – Ardita Dema – Mehmeti
Editorial Board – Vesna Arsovska – Dinkovska, Viktor Arnaudovski
Graphic design and Print – Evropa 92
Proofread by: Moment Mal; Translation – Arta Abazi, Visar Poliku and Valentina Trajko

НАЦРТ – ТЕКСТОТ НА СТРАТЕГИСКИОТ ПЛАН НА ЗЕЛС ЗА 2016-2020 ГОДИНА ИСПРАТЕН ДО СИТЕ ОПШТИНИ

THE DRAFT – TEXT OF THE STRATEGIC PLAN OF ZELS 2016 – 2020 DISSEMINATED TO ALL MUNICIPALITIES

Комисијата за подготвување на Стратегискиот план на ЗЕЛС за 2016-2020 година го одржа вториот состанок на 20 мај, 2015 година, во административната зграда на ЗЕЛС. Членовите на Комисијата дискутираа за анализата што ја направи ЗЕЛС врз основа на добиените одговори од прашалниците испратени до сите општини, односно до градоначалниците, до претседателите на општинските совети и до претставниците на општинската администрација кои се членови на 15-те професионални мрежи кои добиваат континуирана поддршка од ЗЕЛС. Стручната служба на ЗЕЛС ги извлече сите информации, препораки, сугестии содржани во одговорените прашалници и ги преточи во SWOT анализа, потребна при утврдување на стратешките цели кон кои ќе се стреми ЗЕЛС во периодот на следните пет години. Од добиените резултати од SWOT анализата, беше изготвен првиот нацрт-текст на новиот Стратешки план на ЗЕЛС за 2016-2020 година и истиот беше детално образложен пред членовите на комисијата. Тој се состои од три стратешки цели:

- » Застапување и лобирање,
- » Обезбедување и одржување систем на услуги за ЕЛС и
- » Обезбедување одржливост и професионалност на извршната канцеларија на ЗЕЛС.

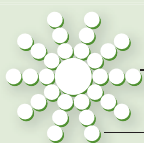
Втората стратешка цел содржи пет стратешки насоки: 1. Јакнење на капацитетите на ЕЛС; 2. Поддршка за користење на ЕУ фондови; 3. Креирање и одржување на Е-услуги за ЕЛС; 4. Услуги за поттикнување на локалниот економски развој и последната е Информирање на членките. За секоја од целите и насоките, дефинирани се конкретни активности, со утврдена временска рамка и определени одговорни лица/органи за нивно исполнување. Градоначалниците, членови на оваа Комисија, го одобрија овој нацрт-текст и посочија истиот да се испрати до сите општини на разгледување. Добиените забелешки и предлози од општините ќе ги разгледа Комисијата, па со имплементираните измени ќе биде доставена на разгледување до Управниот одбор на ЗЕЛС.

The Commission on drafting the Strategic Plan of ZELS 2016 – 2020 held its second meeting on May 20, 2015 in the administrative building of ZELS. The Commission members discussed the analysis conducted by ZELS on the grounds of received responses by all municipalities to submitted questionnaires i.e. by mayors, presidents of municipal councils and representatives of the municipal administration, who are members of 15 professional networks that receive continual support by ZELS. Pursuant to answered questionnaires, the Executive Office of ZELS utilized all necessary pieces of information, recommendations, and suggestions and incorporated them in a SWOT analysis, required for the stipulation of strategic goals that ZELS is going to endeavor to achieve in the following five years. Based on the results from the SWOT analysis, a draft – text of the new Strategic Plan of ZELS 2016 – 2020 was drafted, and the same was thoroughly elaborated before the members of the Commission. This plan consists of three strategic goals:

- » Advocacy and Lobbying
- » Provision and Maintenance of a System of Services for ULSGs and
- » Provision of Sustainability and Professionalism of the Executive Office of ZELS

The second strategic goal consists of five strategic directions: 1. Capacity Strengthening of ULSGs; 2. Support in the Utilization of EU Funds; 3. Creation and Maintenance of E-Services for ULSGs; 4. Services for Boosting Local Economic Development, and the last one is Informing the Members.

Each of these goals and directions contains defined concrete activities, accompanied by a determined time frame and persons in charge/organs for their fulfillment. The Mayors, members of this Commission approved this draft – text thereby proposing that the same shall be submitted on revision to all municipalities. The remarks and proposals that will be submitted by municipalities would be revised by the Commission and afterwards with applied modifications will be submitted on revision to the Managing Board of ZELS.

АНКЕТА ЗА ЗАДОВОЛСТВО НА ЧЛЕНКИТЕ НА ЗЕЛС

ZELS MEMBERS SATISFACTION SURVEY

Во подготвувањето на новата стратегија на ЗЕЛС за 2016-2020, стручната служба на 3 заедницата до своите членки достави анкетен прашалник, со цел да добие насоки каде тие би сакале да се движи нивната организација во следните пет години. Прашалникот содржеше вкупно 14 сета на прашања, од кои првите четири беа од затворен тип и се однесуваа на начинот на комуницирање и задоволството од работењето и услугите на ЗЕЛС, а останатите 10 прашања беа од отворен тип. Со втората група на прашања се добија одговори кои значајно помогнаа, како при подготовката на SWOT анализата на ЗЕЛС, односно добрите, лошите страни на ЗЕЛС, можностите и заканите, така и со давање предлози за подобрување на услугите, за досегашни клучни постигнувања и за идните очекувања кои ќе најдат свое место во Стратегијата. Од пристигнатите 151 одговор, речиси половината беа од администрацијата (членови на мрежите на ЗЕЛС), 28,5% од градоначалниците и 15,2% од претседателите на општинските совети.

Најголем процент од испитаниците, или 78,1 % од одговорите, посочуваат дека улогата на ЗЕЛС е таа да претставува советодавно тело кое обезбедува насоки, информации поддршка на општините. Шест проценти помалку доби гледиштето дека ЗЕЛС треба „да ги застапува и да лобира за општините пред централната власт“, потоа следи „да обезбедува услуги и обуки за општините“, а 68,2% улогата ја гледаат во „посветеност на градење на силен систем на локалната самоуправа, по мерка на општините“.

Испитаниците ја дадоа највисоката оценка „многу добар“ за следниве аспекти на работата на ЗЕЛС: „точноста на информациите што ЗЕЛС им ги испраќа на општините“ (47,3%), „леснотијата со која општините стапуваат во контакт со вистинскиот член на стручната служба на ЗЕЛС“ 44,0% и „добрата комуникација на ЗЕЛС со општините“ (42,7%). Дополнително, истите аспекти дел од испитаниците ги оцениле со втората највисока оценка, односно: 39,3%, 28,0% и 39,3%, соодветно. Со ова, кумулативното задоволството на општините од „точноста на информациите што ЗЕЛС им ги испраќа на општините“ е 86,6%, „леснотијата со која општините стапуваат во контакт со вистинскиот член на стручната служба на ЗЕЛС“ е 72% и „добрата комуникација на ЗЕЛС со општините“ е 82%. Исто така, во поглед на овие три аспекти, постои најниско ниво на незадоволство од страна на анкетираниите.

Со највисоката оценка „многу добар“, 35,8% од испитаниците се изјаснија дека „ЗЕЛС има адекватни ресурси за да ја извршува својата работа“, 33% ја дадоа истата оценка за „навремениот повратен одговор од ЗЕЛС на барањата на општините“, а 31% дадоа највисока оценка за „квалитетот на услугите што ЗЕЛС им ги дава на своите членки“.

Најголемо задоволство од услугите на ЗЕЛС кај општините се детектираа „е-услугите“ и „обуките“. За нив, со највисоката оценка „многу добар“ се изјасниле 43,8%, односно 43,2% од испитаниците. Треба да се има предвид дека овие две услуги беа оценети со втората највисока оценка на следниот начин, е-услуги 30,1% и обуки 37,0%. Кумулативните резултати (73,9% и 80,2%) зборуваат за исклучително високо ниво на задоволство на општините од овие две услуги. Од другите услуги, треба да се истакнат: услугата поврзана со

In the process of preparing its Strategic Plan 2016 – 2020, the Executive Office of ZELS submitted a survey to its members so as to gather ideas regarding their expectations about their organization's operation in the following five years.

The questionnaire consisted of a set of 14 questions, first four of which were of close character and referred to the means of communication and satisfaction from the work and services of ZELS, while the remaining 10 questions were of open nature. The second set of questions offered responses that gave crucial contribution to the preparation of the SWOT analysis of ZELS, i.e. both strong and weak sides of ZELS, possibilities and threats, as well as provision of proposals for improvement of services for crucial achievements of ZELS so far and future expectations that will be incorporated in the Strategy of ZELS.

Out of 151 submitted responses, nearly half came from the administration (members of networks of ZELS), 28, 5% of mayors and 15, 2% of presidents of municipal councils.

The highest percentage of respondents or 78, 1% of responses highlight that the role of ZELS is to represent an advisory body which provides guidelines, pieces of information and advice, assistance and support to municipalities.

Six percent less obtained the viewpoint that ZELS shall “Advocate and lobby the Government in the interests of municipalities”, followed by the view “Provides services and trainings to the municipalities” while 68, 2% of them see the role of ZELS in “Dedicated to building a strong system of local self-government tailored to municipalities’ needs”.

The respondents gave the highest performance rate “very good” for the performance of ZELS along the following dimensions: “Accuracy of information provided by ZELS” (47, 3%)

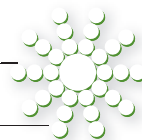
“Easiness to contact the ‘right’ staff member” reached 44, 0% and “ZELS communicates well with municipalities” stands at 42, 7%. Additionally, some of the respondents rated the same aspects with the second highest grade, i.e. 39,3%, 28,0% and 39,3% respectively.

Hereby, cumulatively speaking, municipalities’ satisfaction from the “Accuracy of information provided by ZELS” reached 86, 6%. “Easiness to contact the ‘right’ staff member” reached 72% and “ZELS communicates well with municipalities” was 82%. Furthermore, in terms of these three aspects, there is a lowest level of satisfaction by the respondents.

Highest grade “very good” was obtained by 35, 8% of respondents regarding “ZELS has adequate resources to do its job”, while 33% assessed with the same grade “Timely feedback by ZELS to municipalities regarding their demands”, yet 31 % assessed with highest grade “ZELS quality of services offered to its members”.

Highest satisfaction pertaining to the services of ZELS was noticeable among municipalities when it comes to the “e-services” and “trainings” assessing them as “very good”, i.e. 43, 8% and 43, 2% respectively. We should take into account that these two services were assessed by the second highest grade on the following manner, e-services 30, 1% and trainings 37, 0%.

Cumulative results (73, 9% and 80, 2%) demonstrate an extraordinarily high level of satisfaction of municipalities by these two services. As for remaining services, crucial were the following: the service related to the preparation and provision of

подготовка и обезбедување на „прирачници и публикации“ за која со највисока оценка се изјасниле 30,9%, за правните услуги со највисока оценка се изјасниле 26, 1% и конечно услугата „ЕУ проекти“ е оцената само со 12% „многу добар“.

Во однос на отворените прашања во делот „што сметате дека е клучно постигнато во изминатите пет години“ најголем процент од одговорите го посочуваат успехот на обединување и координирање на сите општини и општинска администрација да говорат како една хомогена целина во ист глас. Исто така, се истакнуваат и стекнувањето на право на управување со градежното неизградено земјиште во сопственост на државата и зголемувањето на процентот од зафаќањето од ДДВ на 4,5%, а потоа следи придонесот на ЗЕЛС во зајакнувањето на капацитетите на општинската администрација преку обезбедувањето на адекватни обуки. Во однос на тоа „каде треба да продолжи работата на ЗЕЛС во следните пет години“ заклучокот, според севкупните одговори, е дека Заедницата треба да продолжи по веќе зацртаните насоки, со тоа што повторно на прва позиција е потенцирано „лобирањето, застапувањето и правните прашања“, потоа следи фокусирање на „ЕУ фондовите, ЕУ лобирањето и меѓународната соработка“, па „обезбедување на финансиска независност на општините со посебна поддршка на помалите општини“ и „зајакнување на соработката со членството, особено во делот на општинските советници“, „обуките“ и „е-услугите“...

“manuals and publications” which was by 30, 9% assessed with highest grade; “legal services” reached highest grade by 26, 1% and finally, the service “EU Projects” was assessed by solely 12 % as “very good”.

Concerning open questions in the section “What do you consider to be the key achievement of ZELS in the past five years?” the largest percentage of responses demonstrate the success of uniting and coordinating all municipalities and municipal administration to function as a single homogeneous whole in one voice.

Additionally, the emphasis was put on the acquisition of the right to manage state-owned unconstructed construction land and the increase of VAT coverage percentage by 4, 5%, followed by the contribution of ZELS in fostering the municipal administration capacities via the provision of appropriate trainings.

According to total answers concerning the question “In which direction should ZELS continue its work of in the next five years?”, the respondents consider that the Association shall move forward pursuant to already set directions, giving priority to “lobbying, advocacy and legal issues”, focus on “EU funds, EU lobbying and international cooperation” and then “provision of financial independence of municipalities with particular support to smaller municipalities” and “fostering cooperation with membership, especially in the section of municipal councilors”, “trainings” and “e-services”...

МЛАДИТЕ ОД РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА, ПРЕКУ ПРОЕКТОТ НА „СУМНАЛ“, СЕ ЗАПОЗНАА СО АКТИВНОСТИТЕ НА ЗЕЛС

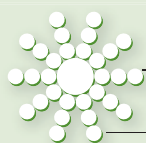
THE YOUNG FROM THE ROMA COMMUNITY GOT ACQUAINTED WITH THE ACTIVITIES OF ZELS VIA THE PROJECT OF “SUMNAL”

Неколку средношколци и студенти од ромската заедница во земјава, заедно со претставници од „Сумнал“-Здружение за развој на ромската заедница во Македонија, на 26 мај, 2015 година, го посетија ЗЕЛС. Целта на посета-та беше младите да се запознаат со работата и активностите на единствената национална асоцијација на локални власти во Република Македонија- ЗЕЛС, како и со спроведувањето на процесот на децентрализацијата на власта во нашата земја. Извршната директорката на ЗЕЛС, Душица Перишиќ, присутните ги запозна со структурата на ЗЕЛС и нејзините раководни органи и тела. Таа истакна дека првенствената улога на Заедницата е да ги застапува и претставува сите локалните власти во лобирањето пред централната власт за обезбедување на адекватни законски услови за спроведување на префрлените надлежности на општините и развојот на процесот на децентрализација. Беше посочено дека стратегиските цели на ЗЕЛС се насочени и кон зајакнување на капацитетите на општинската администрација преку континуирано обезбедување на обуки во ЗЕЛС тренинг центарот. Притоа, беше нагласена и поддршката што ЗЕЛС им ја дава на своите општини во

On May 26th, 2015 several Roma secondary school students and students from the Roma Community in Macedonia, accompanied by representatives of “Sumnal” – the Association for Development of the Roma Community in Macedonia paid a visit to ZELS. The aim of this visit was the familiarization of the young with the work and activities of the sole national Association of Local Self-Government of the Republic of Macedonia – ZELS, as well as the implementation of the decentralization process in our country.

Dusica Perisic, the Executive Director of ZELS introduced the participants with the composition of ZELS and its management organs and bodies. She emphasized that the foremost role of the Association is to advocate for all local self-government units in the lobbying process before the central government in order to provide proper legal conditions for executing transferred competences of municipalities and the decentralization development. She accentuated that the strategic goals of ZELS are dedicated to the capacity strengthening of the municipal administration via continual trainings in the ZELS Training Centre. Meanwhile, the support of ZELS to its municipalities

континуираното обезбедување на „е-услуги“ што тие им ги нудат на граѓаните. За таа цел, ЗЕЛС едновременно, за сите општини обезбедува хардвери и софтвери и нивно одржување, а во неколкуте години наназад реализираат околу десетина „е-услуги“ за општините, меѓу кои позначајни се: „е - градежно земјиште“ , „е- одобрение за градење“ и „продажба на е-ствари“. Беше истакнато дека ЗЕЛС заедно со градот Скопје има и Канцеларија за комуникација во Брисел.

Оваа посета претставуваше дел од спроведувањето на проектот подржан од Владата на Република Македонија „Градиме заедничка иднина“, што го имплементира здружението „Сумнал“ (или во превод од ромски „Свет“). Проектот се состои од два дела. Првиот го сочинуваат посети на децата од ромската заедница на поважни институции во земјава: Собранието на РМ, Владата на РМ, Министерство за труд и социјална политика, Агенција за млади и спорт, ЗЕЛС и други, а вториот дел е реализација на обука за овие млади лица на тема „Европската мобилност и младите“. Присутните поставуваа прашања, при што се отвори дискусија како секој поединец и сите заедно со својот труд, инвентивност, ангажираност и образованост да го дадеме својот придонес во создавањето на побогато и подемократско општество.

was also highlighted, in its incessant provision of “e-services” offered to the citizens. For this purpose, ZELS simultaneously provides a hardware and software for all municipalities and maintains them. For several years now, approximately ten “e-services” for municipalities have been delivered, among which most significant are: “e-construction land”, “e-building permit” and “sale of e-assets”. It was also emphasized that ZELS, together with the City of Skopje, has a Liaison Office in Brussels.

This visit was part of the implementation of the project supported by the Government of the Republic of Macedonia “Building a common future” implemented by the Association “Sumnal” (which in Romani means “World”). The Project consists of two sections. The first one entails visits by children of the Roma community in relevant national institutions: the Assembly of RM, the Government of RM, the Ministry of Labour and Social Policy, the Agency for Youth and Sports, ZELS and others. The second part consists of training delivery for the young on topic: “European mobility and the young”. The attendants posed questions, which brought about a discussion of how would each individual and all jointly give their contribution through efforts, innovation, engagement and education to the creation of a wealthier and more democratic society.

ОБУКА ЗА ПРЕДИЗВИЦИТЕ НА ПРОГРАМИТЕ ЗА ПРЕКУГРАНИЧНА СОРАБОТКА ЗА ПЕРИОДОТ 2014-2020 ГОДИНА

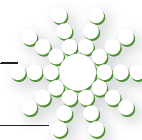
TRAINING ON THE CHALLENGES OF CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMMES 2014-2020

Во ЗЕЛС тренинг центарот, на 21 и 22 мај, 2015 година беа организирани две еднодневни обуки за општинската администрација, кои се однесуваа на општите услови и предизвиците поврзани со имплементирањето на програмите за прекугранична соработка за периодот 2014-2020 година, како и транснационалните програми кои се отворени за Република Македонија. Овие обуки се дел од активностите на ЗЕЛС во поддршката на локалните власти за поголема искористеност на средствата од европските и други пристапни фондови за Република Македонија.

Во текот на првиот ден, пред присутните претставници од општините од Скопскиот, Полошкиот, Југозападниот и Пелагониски плански регион, беа презентирани програмите за прекугранична соработка помеѓу Македонија - Косово и Македонија - Албанија. Мјелма Мехмети, државен советник во Министерството за локална самоуправа, говореше за недостатоците и

On 21st and 22nd of May, 2015 two one-day trainings were delivered in the ZELS Training Centre, intended for the general conditions and challenges related to the implementation of Cross-Border Cooperation Programmes 2014-2020 and available transnational programmes for the Republic of Macedonia. These trainings are part of the activities of ZELS in supporting municipalities to utilize assets by European and other open accession funds for the Republic of Macedonia.

On the first day, present municipal representatives of the Skopje Planning Region, Polog, Southwestern and Pelagonija attended a presentation of cross-border cooperation programmes between Macedonia – Kosovo and Macedonia – Albania. Mjellma Mehmeti, State Councilor at the Ministry of Local Self-Government, discussed the inconsistencies and challenges from previous calls of this Programme, as well as the percentage of utilized funds.

предизвиците на претходните повици од оваа програма, како и за процентот на искористеноста на овие средства. Беше нагласена потребата од воспоставување и одржување на континуирана комуникација со управувачките тела и антена-канцелариите, формирани во рамки на програмите, како и со ресорното министерството, од страна на сите општини и регионални центри кои имплементираат вакви проекти. Од Програмата за прекугранична соработка Македонија - Албанија 2014-2020 година, предвидени се средства во висина од 11.900.000 евра, што се достапни за искористување на истите региони како и од претходната програма, односно на Полошкиот, на Југозападниот, на Пелагонискиот и Корча, Елбасан и Дибра од другата страна на границата. Согласно со програмирањето, фокусот е ставен на три тематски области: 1. Поддршка на туризмот, културното и природното наследство; 2. Јакнење на конкурентноста, бизнисот, трговијата и 3. Инвестициите и заштитата на животната средина, промоција на потребата за адаптација кон климатските промени, менаџирање и превенција на ризици. Потенцијалните корисници на овие средства се: општините, како и стопанските комори, малите и средните претпријатија, невладините организации и други. За општите услови и начините за аплицирање беше посочена веб страницата <http://ipacbc-mk-al.net/>.

Подетално беше претставена и Програмата за прекугранична соработка помеѓу Македонија и Косово, што е во вредност од 8.400.000 евра, а потенцијални корисници се општините од Скопскиот, Североисточниот и Полошкиот регион со општините од другата страна на косовската граница. Од оваа програма, фокусот е ставен на следниве тематски области: 1. Зголемување на конкурентноста, бизнисот и малите и средните претпријатија, трговијата и инвестициите; 2. Поттикнување на туризмот, културата и културното наследство и 3. Заштита на животната средина, промоција на потребата за адаптација кон климатските промени, менаџирање и превенција на ризици.

Претставничката од МЛС ја претстави и Транснационалната програма „Балкан Медитеран 2014-2020 година“ (32.456.246 евра) која е отворена за пет земји: Македонија, Албанија, Косово, Кипар и Грција, каде услов за аплицирање е соработка на земја-кандидат со потенцијален кандидат за ЕУ. Оваа програма е фокусирана на две главни теми: 1. Претприемништво и иновации и 2. Животна средина, а потенцијални апликанти се и локалните власти.

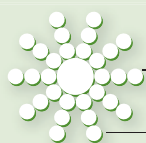
Вториот дел од обуката беше посветен на предизвиците и искуствата со кои се соочувале локалните власти во претходните повици, при аплицирањето и при имплементација. Беше потенцирано дека е особено важно претходно добро апсолвирање на условите за аплицирање и финансирање, објавени во повиците, прецизно планирање на буџетот, а се говореше и за соработката со контролорите. Исто така, беше нагласена потребата од изработување на проектни апликации кои се реални на потребата на општината, како и важноста од добар и константен општински тим кој ќе работи на овие и други програми

The emphasis was put on the need of establishing and maintaining incessant communication with management bodies and antenna offices, set up in the frames of programmes, as well as with the line ministry, all municipalities and regional centers which implement such projects. The Cross-Border Cooperation Programme Macedonia – Albania 2014 – 2020 envisions funds in the amount of € 11 900 000 and covers the same regions as did the previous programme, i.e. Polog, Southwestern, Pelagonija and Korca from one side, Elbasan and Dibra from the other side of the border.

Pursuant to the programming method, three thematic areas are of focal importance: 1. Support for tourism, cultural and natural heritage; 2. Fostering competitiveness, business and trade and 3. Investments and environmental protection, promotion of the need to adapt to the climate changes, risk management and risk prevention. Potential users of these funds are: municipalities, chambers of commerce, small and medium-size enterprises, non-governmental organizations and other. More details concerning the general requirements and ways of application may be found on the website: <http://ipacbc-mk-al.net/>. As for the Cross-Border Cooperation Programme between Macedonia and Kosovo which amounts to € 8 400 000 potential users are municipalities of Skopje, Northeastern and Polog region with municipalities from the other side of Kosovo's border. This Programme is focused on the following thematic areas: 1. Increase of competitiveness, business, small and medium-size enterprises, trade and investments; 2. Fostering tourism, culture and cultural heritage and 3. Environmental protection, promotion of the need to adjust to the climate changes, risk management and risk prevention. The representative of MLSG also presented the Transnational Programme “Balkan Mediterranean 2014 – 2020” in the amount of € 32 456 246 available for five countries: Macedonia, Albania, Kosovo, Cyprus and Greece, whereby cooperation with an EU Candidate-Country is set as a requisite for application. This Programme is mainly focused on two topics: 1. Entrepreneurship and innovations and 2. The environment. Municipalities are potential applicants.

The second part of the training was dedicated to encountered challenges and experience of municipalities in previous calls during the application and implementation processes. Therefore, successful absolution of application and financial requirements, published in the calls, is of utmost significance as is good budget planning, not omitting here cooperation with controllers. Additionally, the need of drafting project applications adjusted to the real needs of municipalities was emphasized. Yet, a good and constant municipal team is regarded of high importance, as it shall collaborate with these and other programs for financing projects. Inter alia, centralized management of this programme was also pointed out, i.e. by the European delegation in Skopje and the European

за финансирање на проекти. Исто така, се говореше и за централизираното управување на програмата, односно Европската делегација во Скопје и Европската делегација во Приштина. Ко-финансирањето е со 15% од Делегацијата на ЕУ и 15% од Министерството за локална самоуправа, во делот за националното ко-финансирање. Тоа се прави по завршувањето на проектот и одобрувањето на финалниот и наративниот извештај.

Вториот ден на обуката, беа претставени Програмите за прекугранична соработка Македонија-Бугарија (со висина на средства од 19.461.687 евра) и Македонија-Грција (со висина на средства од 45.470.058 евра) кои се однесуваат на периодот од 2014-2020. За првата програма апликанти се општините од Источен, Југоисточен и Североисточен регион, со соседните општини од бугарската граница. За финансирање се предвидени три области:

1. Животна средина, 2. Туризам и 3. Конкурентност. Во Програмата Македонија - Грција има предвидено најмногу средства. Општини кои може да аплицираат се од Вардарски, Пелагониски и Североисточен регион. Новина во програмскиот период, за двете програми е начинот на управување, кој е ПОДЕЛЕН. Тоа значи дека Авторитет за склучување на договор се управувачкото тело од Солун и Управувачко телото од Софија. Пример, за проект во кој водечки партнер е Општина Битола, со општина од Грција, Управувачкото тело од Солун ќе склучи договор со Општина Битола. Во овие програми е овозможено пред финансирање на прифатените проекти од 20-30% од вкупниот износ на проектот, а остатокот се префрла врз основа на верификувани трошоци од страна на контрола на Прво ниво. Фокусот од Програмата Македонија - Грција е ставен на следниве три тематски области:

1. Зголемување на конкурентноста, бизнисот и малите и средните претпријатија, трговијата и инвестициите; 2. Поттикнување на туризмот, културата и културното наследство и 3. Заштита на животната средина, промоција на потребата за адаптација кон климатските промени, менаџирање и превенција на ризици. Се дискутираше за начините на надминување на можните предизвици, за неопходноста од искусен тим, од мудро планирање на приоритетни општински проекти и потребата од блиска соработка со управувачките структури на овие програми и навременото алармирање за можни предизвици.

delegation in Pristina. Co-financing is divided between 15% by the EU Delegation and 15% by the Ministry of Local Self-Government in the section of national co-financing. However, this step is undertaken after the project completion and approval of the final and narrative report. On the second day of this training, concerted municipal representatives got familiarized with the Cross-Border Cooperation Programme Macedonia - Bulgaria (amounting to € 19.461.687) and Macedonia - Greece (in the amount of € 45.470.058) both referring to the period 2014 - 2020.

Municipalities from the Eastern, South-Eastern and North-Eastern Region as well as neighbouring municipalities from the Bulgarian border may apply for the first programme. Meanwhile, the following three areas are envisioned to be financially supported: 1. The environment, 2. Tourism and 3. Competitiveness. The programme Macedonia - Greece envisions the highest amount of funds. Municipalities from Vardar, Pelagonija and North-Eastern regions may apply for this programme.

Furthermore, a novelty during the programming period for both programmes is the management method, which is DIVIDED.

It means that the role of a contracting authority will be borne by the Managing body from Thessaloniki and the Managing body from Sofia. For instance, in case of a project in which the Municipality of Bitola is the leading partner with a municipality from Greece, the Managing body from Thessaloniki shall sign a contract with the Municipality of Bitola. These programmes also cover pre-financing of approved projects from 20 to 30% out of total project amount, while the rest is transferred according to verified costs by the first level control. The Programme Macedonia - Greece is focused on the next three thematic areas: 1. Increase of competitiveness, business, small and medium-size enterprises, trade and investments; 2. Fostering tourism, culture and cultural heritage and 3. Environmental protection, promotion of the need to adjust to the climate changes, risk management and risk prevention. Also, a discussion was opened touching upon possible challenges, the necessity for a professional team, smart priority planning of municipal projects, the need for close cooperation with management bodies of these programmes and timely addressing of possible challenges.

КОНФЕРЕНЦИЈА „РАЗВИЕНИ ОПШТИНИ - ПОСИЛНА ЕКОНОМИЈА“

CONFERENCE ON “DEVELOPED MUNICIPALITIES – STRONGER ECONOMY”

Во организација на ЗЕЛС и на ССК, националното координативно тело за Македонија, за Програмата БФЦ СЕЕ, на 28 мај, 2015 година, во просториите на „Скопски саем“ беше организирана конференција на тема „Развиени општини - посилна економија“. Во присуство на заменик министерот за локална самоуправа на Република Македонија, Љупчо Пренцов, на градоначалници, претставници од бизнис заедницата и од општинската администрација, се говореше за потребите на бизнис секторот за поефикасно функционирање на локалната економија, а беа изнесени и позитивните примери од општините кои го имплементираа сертификатот за бизнис пријателски општини (БФЦ СЕЕ) во земјава.

„Еден од клучните фактори за привлекување на нови компании во општините е тие да имаат силни административни капацитети кои во секој момент се подготвени да презентираат релевантни информации и пријателски се насочени кон соработка со постојните и потенцијалните стопанственици, кои умеат да го трасираат патот за обезбедување на потребните услови и адекватно да ја претстават својата општина. Сите тие активности се содржани во критериумите што ги нуди Проектот за сертификација на општините (БФЦ СЕЕ). Ваквиот сертификат досега го имаат стекнато две општини, а четири се во фаза на исполну-

Under the organization of ZELS and MCC, the National Coordination Body in Macedonia, a Conference on topic “Developed municipalities – stronger economy” was held for the purpose of the BFC SEE Programme on May 28, 2015 in the premises of “Skopje Fair”. In the presence of Deputy-Minister of Local Self-Government of the Republic of Macedonia, Ljupco Prendzov, mayors, representatives of the business community and the municipal administration, discussed were the business sector needs for more efficient operation of the local economy, thereby highlighting positive examples by municipalities which have obtained the Business-Friendly Certificate (BFC SEE) in the country. -“One of the key factors in attracting new companies into municipalities is that they should have strong administrative capacities which would always be ready to present relevant pieces of information, thus being friendly towards cooperation with existing and potential businessmen, and able to create the way leading to the provision of necessary conditions and proper advocacy of municipalities... All these activities are part of the criteria offered by the Project “Business-Friendly Certificate in South East Europe” (BFC SEE), so far obtained by two municipalities, while four other are currently in the phase of fulfilling the criteria” stated Dusica Perisic, Executive

вање на критериумите“, рече Душица Перишиќ, извршен директор на ЗЕЛС. Таа истакна дека ЗЕЛС, веќе неколку години обезбедува поддршка за своите членки, токму во оваа насока - зајакнување на капацитетите на администрацијата во општините. На годишно ниво, преку ЗЕЛС тренинг центарот, се обучуваат околу 2000 претставници од општините, а беше посочено дека ЗЕЛС ги поддржува општинските капацитети за поголемо искористување на средствата од европските и други фондови.

Заменик министерот за локална самоуправа, Љупчо Пренцов, рече дека министерството во осумте плански региони воспоставило институционални структури за создавање и поддршка на партнерства за развој на регионите и на општините. Во Скопскиот, Источниот, Југоисточниот, Југозападниот и во Полошкиот плански регион веќе функционираат бизнис центри за сервисирање на малите и средните претпријатија, а во Вардарскиот, Североисточниот и во Пелагонискиот регион, мрежи за инклузивен развој во кој партиципираат јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор. Во тек е мапирање на индустриските и туристичките зони, а се подготвува и „Е-водич“ со сите карактеристики и поволности што ги нудат зоните, информации за другите јавни и деловни субјекти кои што можат да обезбедат поддршка за потенцијални инвеститори.

„Сакаме да се развива бизнисот во сите региони во земјата, да се вработуваат луѓето и во останатите општини, а не само во Скопскиот регион“, рече Дanela Арсовска-претседател на Сојузот на стопански комори, за што посочи дека се потребни повеќе средства за обезбедување на рамномерен регионален развој и поголемо внимание на администрацијата од нивните општини. За мерките за вработување на централната власт, кои се имплементираат на локално ниво, говореше Влатко Поповски, Директор на Агенција за вработување на РМ.

Director of ZELS. She emphasized that ZELS has been supporting its members for several years now, precisely in terms of capacity strengthening of the municipal administration. On a yearly basis, over 2000 municipal representatives were trained via the ZELS Training Centre. Hereby, ZELS supports the municipal capacities for greater utilization of assets by European and other funds. The Deputy-Minister of Local Self-Government, Ljupco Prendzov pointed out that the Ministry has set up institutional structures in eight planning regions for the creation and support for partnerships on the development of regions and municipalities. There are business centers for servicing of small and medium-sized enterprises which function in the planning region of Skopje, Eastern, South-Eastern, South-Western and Polog region, while the planning region of Vardar, North-Eastern and Pelagonija contain networks for inclusive development with participation of the public, private and civil sector. For the time being, mapping of industrial and tourist zones is underway, yet an “E-Guide” is being designed with all features and benefits offered by these zones as well as pieces of information for remaining public and business subjects, expected to support potential investors.

“We prefer business development in all regions in the country and employment in remaining municipalities, not solely in the region of Skopje” stated Danela Arsovska, President of the Macedonian Chambers of Commerce, emphasizing that more funds are required in order to provide balanced regional development and efficiency of the municipal administration...

As for the employment measures by the central government, implemented at local level, speech was delivered by Vlatko Popovski, Director of the Employment Agency of RM.

ОБУКА НА ТЕМА „МЕДИУМСКО ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО РАМКИТЕ НА ПРОГРАМАТА БФЦ СЕЕ“

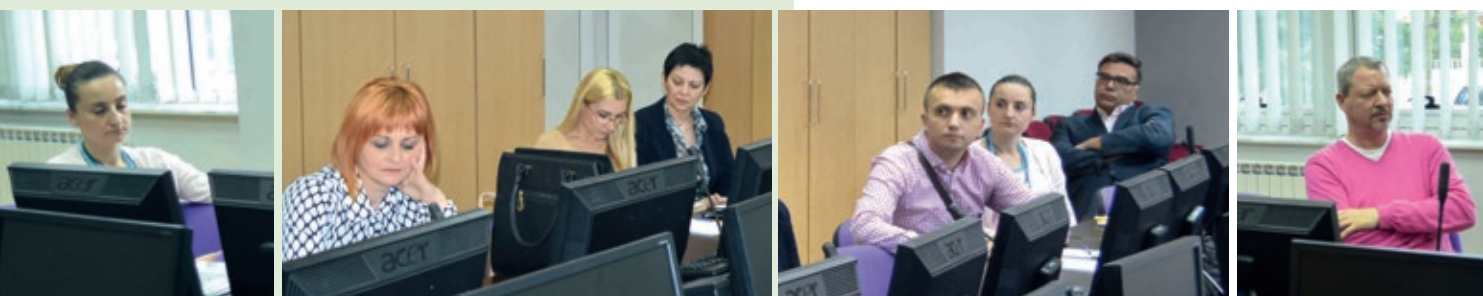
TRAINING ON TOPIC – “MEDIA REPRESENTATION OF LOCAL SELF-GOVERNMENT UNITS IN THE FRAMES OF BFC SEE PROGRAMME”

На 28 мај, 2015 година, го просториите на ЗЕЛС тренинг центарот, беше организирана еднодневна обука на тема: „Медиумско претставување на единиците на локалната самоуправа во рамките на програмата БФЦ СЕЕ“. На обуката беа поканети претставници од општините кои се стекнаа со сертификатот: Струмица и Велес, како и претставници на локалните власти чии активности за стекнување со овој регионален сертификат се во тек: Богданци, Гази Баба, Прилеп, градот Скопје и Штип.

Главната цел на обука беше претставниците на овие локални власти, поточно вработените во одделенијата за ЛЕР и лицата за односи со јавноста, да се стекнат со сознанија за најсоодветно искористување на моќта на медиумите за запознавање на јавноста и потенцијалните инвеститори со активностите што се реализираат во рамките на Проектот БФЦ СЕЕ. Присутните ја проследија темата „Медиумски и маркетиншки пристап до потенцијалните корисници на услугите на локалната власт, низ критериумите на БФЦ“, како и темата „Деловна комуникација во единиците на локална власт - темел за успешно медиумско претставување на активностите на општината во рамките на програмата БФЦ СЕЕ“. Посебен интерес предизвикаа изнесените практични примери за користењето на адекватни медиумски алатки, создавањето на позитивен публицитет, градењето на партнерски однос со новинарите, утврдувањето на целни групи на граѓани, градењето на структура на пораката и создавањето и одржувањето на добра комуникација со медиумите, заснована на меѓусебна доверба. Овие искуства ги пренесе новинарот од Македонска информативна агенција (МИА) кој пред две години беше на студиска посета во општините со БФЦ сертификат и беше дел од обучувачите на регионалната обуката за медиумско претставување на проектот во Неум.

On May 28, 2015 a one-day training on topic: “Media representation of local self-government units in the frames of the BFC SEE Programme” was held in ZELS Training Centre premises. This training was attended by representatives of municipalities which have already obtained the corresponding certificate: Strumica and Veles as well as by municipalities with ongoing activities on obtaining this certificate: Bogdanci, Gazi Baba, Prilep and the City of Skopje.

The main objective of this training was the acquirement of municipal representatives, i.e. employees in LED departments and public relations' sectors with knowledge in terms of the most appropriate utilization of the power of media in familiarizing the public and potential investors with implemented activities in the frames of the BFC SEE Project. The participants heard more about the topic “Media and marketing approach to potential users of municipal services, through the BFC SEE criteria” and the topic “Business communication in local self-government units – a basis for successful media representation of municipal activities in the frames of the BFC SEE Programme”. The exchange of practical examples for using proper media tools induced a considerable interest, including the creation of positive publicity, building partnership relations with journalists, stipulation of the target public, building a message structure, creation and maintenance of good communication with the media, based on mutual trust. Such an experience was exchanged by the journalist at the Macedonian Information Agency (MIA), who two years ago was on a study visit in municipalities via the BFC Certificate, and was part of trainers at the regional training on media representation of the project in Neum.

РЕГИОНАЛЕН КОНГРЕС „ПОЗИЦИОНИРАЊЕ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА КАКО ПОВОЛНА ИНВЕСТИЦИСКА ДЕСТИНАЦИЈА“

REGIONAL CONGRESS ON “POSITIONING OF SOUTH-EAST EUROPE AS FAVORABLE INVESTMENT DESTINATION”

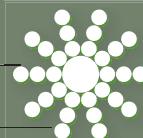
Претставници од македонски општини: Богданци, Велес, Штип, од дописничката мрежа на МТВ од Струмица и на МИА од Охрид, како и претседателот на Комората на инвеститори во Македонија и генерален директор на „Арцелор Митал – Македонија“, Хуан Педро Хименез Наваро, на 25 и 26 мај, 2015 година, учествуваа на третиот Регионален конгрес, на проектот сертификат „Поволно деловно опкружување на општини во Југоисточна Европа (БФЦ СЕЕ)“, во Неум. (Босна и Херцеговина). Настанот беше во организација на НАЛЕД, кој е регионалниот технички секретаријат на програмата БФЦ СЕЕ. На оваа конференција учествуваа и претставници од државните органи на земјите вклучени во програмата: Србија, Хрватска, Црна Гора, Република Српска и Федерацијата Босна и Херцеговина, кои заедно со претставници од регионални бизнис компании и претставници од локалната власт дискутираа на темата: „Позиционирање на Југоисточна Европа како поволна инвестициска дестинација“.

Претседателот на Комората на инвеститори во Македонија, Наваро, го посочи големиот потенцијал што го поседува регионот кога станува збор за привлекувањето странски инвестиции. „Македонија одлично работи во привлекувањето странски инвеститори. Условите за странските инвеститори во Република Македонија се добри, но тука е потребен континуитет, а овој процес на сертификација ги приближува интересите на инвеститорите и оние на локалните самоуправи, го олеснува деловниот дијалог меѓу нив“, потенцира Наваро, во своето излагање на конференцијата.

Во рамките на оваа конференција беа доделени сертификатите БФЦ СЕЕ на нови две општини од регионот: Бања Лука и Панчево кои им се приклучија на 12-те градови од регионот кои веќе се стекаа со овој сертификат, односно ги исполнија 12-те критериуми за поволно деловно опкружување и потврдија дека ги спровеле неопходните реформи и го подобриле работењето на администрацијата. Сертификатот сам по себе не гарантира дека ќе донесе инвестиции, но досегашните искуства покажуваат дека сертифицираните општини имаат голема предност во креирањето на поволна бизнис клима во локалната власт.

Representatives of Macedonian municipalities: Bogdanci, Veles, Stip, the reporting network of MRTV based in Strumica and MIA based in Ohrid, the President of the Foreign Investors Council of Macedonia and the General Director of “ArcelorMittal – Macedonia”, Juan Pedro Jimenez Navarro on May 25th and 26th, 2015 participated at the third regional congress of the Project “Business-Friendly Certificate in South-East Europe” (BFC SEE) in Neum, Bosnia and Herzegovina. The event was organized by NALED, the regional technical secretariat of the BFC SEE Programme. This conference was attended by representatives of state organs of countries which are part of the Programme: Serbia, Croatia, Montenegro, the Republic of Srpska and the Federation of Bosnia and Herzegovina, which together with representatives of regional business companies and local self-government representative discussed the topic “Positioning of South East Europe as a favourable business destination”.

The President of the Foreign Investors Council of Macedonia, Navarro pinpointed the enormous potentials of the region when it comes to the attraction of foreign investments. Macedonia functions extraordinarily in attracting foreign investors. There are good conditions for foreign investors in the Republic of Macedonia, yet continuity is required, as the certification process approximates the interests of investors and those of municipalities and facilitates their mutual business dialogue”, highlighted Navarro in his address at the Conference. During this conference, BFC SEE certificates were awarded to two new regional municipalities: Banja Luka and Pancevo, which joined 12 cities from the region that have already obtained the certificate, i.e. they meet all 12 criteria for favorable business environment, confirming to have implemented required reforms and having improved administration’s operations. The Certificate, in turn, does not vouch for investments. However, so far experience demonstrates that certified municipalities have a high priority in creating a favorable business climate in the local self-government.

КОНТИНУИРАНО ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА БРОЈОТ НА СЕРТИФИЦИРАНИ ФОРУМСКИ МОДЕРАТОРИ CONTINUOUS INCREASE IN THE NUMBER OF CERTIFIED FORUM MODERATORS

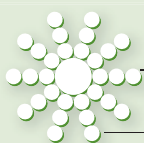
Единаесет кандидати се пријавија на јавниот повик на ЗЕЛС, објавен во месец април, оваа година, за стекнување сертификат за модератор, за спроведување на новата алатка за граѓанско учество во локалната власт „форуми во заедницата“. Сите пријавени кандидати ги исполнуваа утврдените услови и беа поканети да ја проследат обуката (теоретски и практичен дел) што се одржа на 26 и 27 мај, 2015 година, во ЗЕЛС тренинг центарот.

Овој е трет циклус на сертификација, што го реализира ЗЕЛС, во рамките на проектот „Сертификација на форумски модератори“, поддржан од Швајцарската агенција за развој и соработка (СДЦ). Целта е обезбедување на обучени, квалитетни лица за водење на ефикасни тематски форумски сесии во општините. На овие форуми, граѓаните активно се вклучуваат во донесувањето на одлуки што се важни за нивниот живот во општината. Досега, во претходните два циклуса, во организација на ЗЕЛС, со сертификатот „forumски модератор“ се стекнаа вкупно 27 кандидати.

Претставници од Единицата за координација на форумите (ЕКФ) изнесоа многу значајни, практични искуства, стекнати при координирањето на форумите во општините. Посебно внимание беше посветено на активностите за спроведување на буџетските форуми, кои се приоритетни во реализацијата на т.н. излезна фаза од програмата „Форуми во заедницата“. Кандидатите кои не присуствуваа на обуката го губат правото да полагаат за стекнување на сертификатот. И на оваа обука присутните се запознаа со процесот на децентрализацијата, со надлежностите на локалните власти, начинот на финансирање во општините и важните законски прописи за спроведување на општинските надлежности. Акцент беше ставен на справувањето со предизвиците со кои се соочува модераторот, при што беа посочувани низа практични примери од досега реализираните форуми. Вториот ден од обуката беше повеќе интерактивен, со практични вежби и преставуваше еден вид на симулација на полагањето на усниот испит. Претставник од одделението за ИТ од ЗЕЛС, го презентираше начинот на полагање на писмениот испит, кој се реализира во електронска форма. Кандидатите може да одберат дали ќе полагаат на македонски или албански јазик, а тие претходно добиваат и Прирачник на соодветниот јазик. Во овој период се вршеше и модифицирање и збогатување на квалитетот на содржината на прирачникот. До средината на месец јуни, во електронскиот систем ќе бидат внесени и ревидираните испитни прашања, па во согласност со овие активности, полагањето ќе се реализира кон крајот на месец јуни, за што кандидатите ќе бидат навремено информирани.

Eleven candidates applied for the public call of ZELS, published in April this year, on obtaining a moderator certificate for implementing the new tool of civic participation in the local self-government – “The Community Forums”. All candidates who applied met the determined criteria and were summoned to attend the training (the theoretic and practical section) held on May 26th and 27th, 2015 in the Training Centre of ZELS. This is the third cycle of certification implemented by ZELS in the frames of the Project “Certification of Forum Moderators” supported by the Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC). The aim is to provide trained, qualified entities for delivering efficient thematic forum sessions in municipalities. At these forums, citizens may actively participate in the decision-making process, vital for their life in the municipality. So far, in previous two cycles, under the organization of ZELS, a total of 27 candidates obtained the certificate “Forum Moderator”. The representatives of the Forum Coordination Unit (FCU) exchanged much crucial and practical experience, gained during the coordination of forums in municipalities. Particular attention was dedicated to the activities on delivering the budget forums, which are crucial for the implementation of so-called exit phase of the Programme “The Community Forums”. The candidates who did not participate at the training lost the right to pass the exam for obtaining the certificate. At this training, the participants got acquainted with the decentralization process, local self-government competences, the financing method in municipalities and crucial legal regulations for the execution of municipal competences. The emphasis was put on the management of challenges that the moderator encounters, thereby pointing to a series of practical examples from delivered forums up to present. The second day of this training was of interactive nature, with practical exercises, in a form of simulation for taking the oral exam.

The manner of taking the written exam, which is conducted electronically, was presented by a representative of the IT department of ZELS. The candidates may themselves decide to either pass the exam in Macedonian or Albanian language, having previously been given a Manual in their respective language. Currently, a modification of the Manual's content is being made. Revised exam questions will be incorporated in the electronic system by mid-June. In compliance with the activities, the examination process shall take place by the end of June, timely informing the candidates about the same.

УСЛУГИТЕ НА ЛОКАЛНИТЕ ВЛАСТИ ТРЕБА ДА БИДАТ ЕДНАКВИ ЗА СИТЕ ГРАЃАНИ

SERVICES OF LOCAL AUTHORITIES SHOULD BE EQUAL FOR ALL CITIZENS

Оливера Накова- Бикова, Ванчо Каранфилов, Бранимир Јовановски се познати имиња на македонската јавност кои достоинствено ја претставија својата земја на неколку параолимпијади и високо се пласираа во дисциплината „стрелаштво со воздушен пиштол“. Оливера освои златен медал на последната параолимпијада во Лондон, во 2012 година; во Атина, во 2004 година, Ванчо освои сребрен медал, а во Барселона, во 1992 година, Бранимир се гордееше со златото. Сите тројца се натпреваруваа под знамето на својата земја и ја пееја македонската химна кога ги добија медалите. Тие, а и многумина како нив, сепак, не се чувствуваат еднакви, како останатите свои сограѓани, во својата татковина, кога ја минуваат улицата, кога треба да се искачат на вториот кат од училиштето, кога треба да ја изберат својата идна професија, кога треба да се вработат... Нивната единствена „пречка“ е инвалидитетот што го имаат.

Поводот да говориме за лицата со инвалидитет, или како што се почесто се употребува терминот „лица со попреченост“ е посетата во ЗЕЛС на Бранимир Јовановски, претседател на Националниот сојуз на лица со телесен инвалидитет на Македонија „Мобилност Македонија“. Тој дојде со пријателска намера да не запознае и да не потсети на хуманоста што треба да ја покажеме сите поединци и институции кон лицата еднакви на нас, но кои поради некоја „случајност“ се лица со попреченост и на кои за да можат самостојно да ги извршуваат секојдневните активности и обврски, потребно е да им се обезбедат одредени услови. Во својот разговор, најмалку сакаше да потенцира дека станува збор за законски обврски, кои се однесуваат и на локалната власт. Тој само се понуди да помогне и да посочи кои активности на локалните власти би биле најполезни за инвалидизирани лица. Идејата му произлегла од сознанието дека ЗЕЛС ги собира информациите од општините за реализацијата на акционите планови, во согласност со заклучокот од Владата од 132 седница, за преземените и планираните активности за обезбедување на пристапност на лица со инвалидност во објекти од јавен интерес, што се од надлежност на локална и централна власт.

Јовановски посочи дека лицата со попреченост се рамноправни граѓани и имаат право да ги уживаат сите права, но заради нивниот инвалидитет и степен на оштетување потребна им е поддршка - поддршка преку отстранувањето на архитектонските бариери во јавните објекти, особено во училиштата, потоа во разграничувањето на инвалидските организации од организациите за поддршка на лица со инвалидитет и поддршка на дневни центри за интелектуално попречени лица.

„Иако се направи чекор напред, сепак голем број на училишта сè уште немаат пристапен влез за телесно инвалидизирани лица. Но, проблемот е уште поголем кога ќе влеземе внатре, во нив. Тргнувајќи од најобичниот гелендер за придржување по скалите, до лифтоот или лифтовската платформа, па сè до тоалетите. Сето ова навидум е „големо барање“. Но тоа е основната причина што голем број на вакви деца се

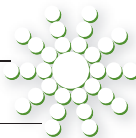
Olivera Nakova-Bikova, Vanco Karanfilov, Branimir Jovanovski are prominent names for the Macedonian public who in a dignified manner represented their country in several Paralympics and were highly placed in the discipline "shooting with air gun". Olivera won a gold medal at the last Paralympics in London in 2012, Vanco won a silver medal in Athens in 2004, and Branimir became proud with the gold medal in Barcelona in 1992. All three competed under the flag of their country and sang the Macedonian national anthem when they were awarded the medals. They and many like them, however, do not feel equal as the remaining fellow citizens in their homeland when crossing the street, when climbing the second floor of the school, when having to choose their future profession, when getting employed. Their sole "obstacle" is the disability they have.

The occasion of talking about people with disabilities derives from the visit of Branimir Jovanovski, president of the National Association of People with Physical Disabilities of Macedonia "Mobility Macedonia" to ZELS. He came with a friendly intention to introduce and remind us of humanity, which should be shown by all individuals and institutions to persons who are equal to us, but who for a "coincidence" are persons with disabilities, who need certain conditions in order to independently pursue daily activities and obligations. In his talk, at least he wanted to emphasize that it is a legal obligation that applies to all municipalities. He just offered to help identify which activities of municipalities would be most beneficial for the disabled. The idea stemmed from the fact that ZELS collected pieces of information from municipalities concerning the implementation of action plans in accordance with the conclusion by the Government at its 132nd session, undertaken and planned activities to ensure the accessibility of persons with disabilities in facilities of public interest within the competence of the local and central government.

Jovanovski pinpointed that persons with disabilities are equal citizens and are eligible to enjoy all rights, but due to their disability and the extent of damage, they need support. Support by removing architectural barriers in public buildings, especially schools, then in terms of distinction of disability organizations from organizations supporting the disabled, as well as support centers for intellectually disabled people.

- "Although a step forward was made, yet many schools still do not have access entrance for people with a physical impediment. But the problem is even greater when you enter inside them, starting from an ordinary banister at the side of a staircase to elevators, lifting platforms and toilets. This is seemingly an "overwhelming demand". Still, it is the main reason that many of these children are inhibited by these barriers, making the choice

инхибираат од овие бариери и при нивниот избор во образованието ги избираат училиштата кои имаат обезбедено одредени услови, а не тоа што навистина тие го сакаат. Да не зборуваме како овие „бариери“ се одразуваат и на родителите кои за да ги сместат своите деца во училиницата и да ги вратат дома, или да им помогнат при менувањето на предметната училиница, се принудени дури и да ја напуштат работата. Така и тие самите стануваат „жртви“ на архитектонските бариерите. Сето ова го изнесе во еден здив и со големи емоции претседателот на Националниот сојуз „Мобилност Македонија“, Бранислав Јовановски. Тој посочи дека членовите на Сојузот се задоволни од усвоените измените на Законот за градење (Сл. весник број 115 од 1 август 2014 година), каде се предвидува примена на законските норми за обезбедување на услови за инвалидизирани лица, при изградба на нови или реконструкција на објекти од јавен карактер, станбени и деловни објекти, обезбедување на паркинг места, хоризонтална и вертикална сигнализација, патеки проектирани со можности за движење на лица со хендикеп и оштетен вид... Исто така, Јовановски рече дека Сојузот се залага за бесплатно паркирање на инвалидизирани лица, за обезбедување на што поголем број на обележани паркинг места и нивно лоцирање во близината на излезните места и лифтовите, потоа за изведување на спуштени рабови и прилагодување на делови од пешачките патеки и тротоарите и за многу други работи кои ќе овозможат да се чувствуваат како рамноправни граѓани.

Она на што тој особено сакаше да им укаже на локалните власти е да прават вистинска разлика меѓу инвалидските организации и организации-

те за поддршка на лицата со ивалитет. Во првите членуваат и ги формираат самите лица кои имаат инвалидитет (односно 95% од членството). Соочени со својот инвалидитет, тие преземаат активности да ги подобрат своите права, но имаат и други културни активности, а формираат и свои спортски клубови. Ним им е потребна финансиска, просторна поддршка од локалната власт, поддршка во организирањето на нивните културни и спортски манифестации. Тие всушност и спроведуваат дел од услугите што ги обезбедуваат локалните власти, односно се еден вид „продолжена рака“ на локалната власт за обезбедување на услуги кон инвалидизирани лица, објаснуваше Јовановски. Затоа сметаме дека локалната власт првенствено треба да ја насочи поддршката кон овие организации. Тој говореше и за многу светски и европски градови, кои им посветуваат огромно внимание на сите свои граѓани, вклучително и на инвалидизирани лица. Ја посочи Љубљана, која во 2012 година ја доби наградата за еден од најпристапните градови, а град од кој навистина може многу да се научи како да се организира и да биде подеднакво пристапен за сите граѓани е градот Нирнберг.

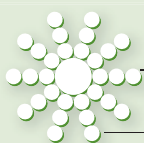
of their education in schools that have provided certain conditions, not where they really want to study. It goes without mentioning that these “barriers” affect parents in terms of finding an accommodation for their children in the classroom and taking them home, or helping them change the subject teachers since they are even forced to leave work. This way, even they themselves become “victims” of architectural barriers. The President of the National Association “Mobility Macedonia”, Branislav Jovanovski stated all of this in a single breath and with great emotion. He suggested that members of the Alliance are satisfied with the adopted amendments to the Law on Construction (Official Gazette, No. 115 since August 1, 2014) which envision application of legal norms to provide conditions for disabled persons in the construction of new or reconstruction of buildings of public, residential and business facilities, providing parking spaces, horizontal and vertical signaling, tracks designed with the possibility of movement of persons with disabilities and sight impaired Also, Jovanovski said that the Alliance commits itself for free parking of disabled persons, providing a larger number of designated parking spaces and their positioning near exits and lifts, then construction of low slopes and

adjustable parts of walkways and sidewalks and many other things that will enable them to feel like equal citizens .

Where he particularly wanted to draw the attention of local authorities was the real distinction between disability organizations from organizations supporting persons with

disabilities. The first members consist of members and are established by the disabled people (or 95% of membership). Faced with their disability, they take action to improve their rights but have other cultural activities and form their own sports clubs. They need the financial, spatial support from local government and support in the organization of their cultural and sports events. They actually implement some of the services provided by local authorities, i.e. a kind of “an extended arm” of the local government to provide services to disabled people, explained Jovanovski. Therefore, we believe that local government should primarily direct its support to these organizations. He spoke about the many world and European cities, which pay great attention to all its citizens, including the disabled. He pointed out that Ljubljana in 2012 won the award as one of the most accessible cities, while a city from which many others can really learn how to organize and be equally accessible to all citizens is the city of Nuremberg.

Nonetheless, Jovanovski wanted to end up by

Сепак за крај, Јовановски сакаше да заврши со потсетување за најмладите. Тој го пофали проектот на Министерството за труд и социјална политика „Изградба на инклузивни детски игралишта“, преку кој во осум игралишта за деца во осум општини вметнати се содржини кои можат да ги користат и децата со инвалидитет. – „Овие зафати не бараат големи инвестиции, а ќе претставуваат огромна радост за најмладите инвалидизирани лица“, рече Јовановски и потсети дека живеаме во многу динамично време, во кое секој од нас претставува потенцијално лице со инвалидитет.

reminding us of the children. He praised the project of the Ministry of Labour and Social Policy "Building inclusive children's playgrounds" through which eight playgrounds for children in eight municipalities include some equipment that can be used by children with disabilities. - "These interventions do not require large investments, and will bring great joy to the youngest disabled people," said Jovanovski and reminded us that the time we live in is dynamic, and each of us may be a potential person with disability.

ПРОЕКТИ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ ОД ОПШТИНИТЕ

MUNICIPAL PROJECTS ON ENERGY EFFICIENCY

ЗЕЛС во континуитет реализира најразновидни активности за поддршка на нејзините членки и во областа на енергетската ефикасност. Во тој правец, годинава потпиша и заеднички регионален меморандум на асоцијации на локална власт од земјите од регионот: од Албанија, од Србија, од Црна Гора, од Босна и Херцеговина, од Косово и Македонија за реализација на регионалниот проект „Енергетска ефикасност во асоцијациите на општините“ (Energy efficiency in municipal associations – EeMA), во соработка со ГИЗ и ОРФ, финансиран од СДЦ и Германско сојузно министерство за економска соработка и развој. Во рамките на реализацијата на третата фаза од овој проект, по објавениот оглас за доставување на пилот - проекти од општините за финансирање од областа на енергетска ефикасност, во ЗЕЛС пристигнаа 29 проекти. Евалуационата комисија, според бараните критериуми, по првата сесија, како најсоодветни издвои четири проекти. По непосредната посета на четирите општини, комисијата ги оцени со неверојатно мала разлика во бодовите. Најдобро рангиран беше проектот на општина Кисела Вода, а останатите три проекти се од: градот Скопје, општина Карпош и општина Битола.

„БИОМАСА НАМЕСТО НАФТА ЗА ГРЕЕЊЕ ВО ГРАДИНКАТА „8-МИ МАРТ“, ПРЖИНО“ – ПРОЕКТ НА ОПШТИНАТА КИСЕЛА ВОДА

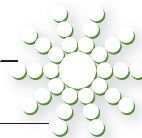
„Употребата на биомасата за загревање, претставува добра замена на скапите енергенци, при што е нагласен и ефек-

ZELS is continually conducting various activities for supporting its members in the area of energy efficiency. Hence, this year ZELS signed a common regional memorandum of municipal associations from regional countries: Albania, Serbia, Montenegro, Bosnia and Herzegovina, Kosovo and Macedonia on implementing the regional project “Energy efficiency in municipal associations – EeMA” in cooperation with GIZ and ORF, financially supported by SDC and the Federal German Ministry for Economic Cooperation and Development. In the frames of implementing the third phase of this Project, after the published advertisement for submission of municipal pilot – projects for financing in energy efficiency area, 29 projects were submitted to ZELS. According to required criteria, after the first session the Evaluation Commission chose four projects as most appropriate. Having paid a visit to all four municipalities, the Commission evaluated these projects with an incredibly small difference in points. Best ranked was the project of the Municipality of Kisela Voda, while the remaining three belong to: the City of Skopje, the Municipality of Karpos and the Municipality of Bitola, respectively.

“BIOMASS INSTEAD OF HEATING OIL IN KINDERGARTEN “8 MARCH” IN PRZINO – PROJECT OF THE MUNICIPALITY OF KISELA VODA

“The use of biomass heating system is a suitable change of expensive energy sources, hereby highlighting the cleaning effect of agricultural lands and forests from biomass waste, the reduction of CO2 emissions, thus preserving the human environment. The concept of district heating system on biomass enables distribution of cheapest, totally ecologic (green) heating energy intended for enclosed areas. It is designed in the form of dispersedly deployed boilers, located within heated buildings, composed of completely automatic and autonomous boiler configurations intended for the production of hot water and hot air, which utilize primary and secondary biomass as fuel, in our case “fruit seeds”. This is part of the contents of the application of the Municipality of Kisela Voda, entitled “Biomass instead of heating oil in Kindergarten “8 March” for energy efficiency

тот на чистење на аграрните и шумски површини од отпад-на биомаса, редукцијата на емисијата на CO_2 , што обезбедува грижа за зачувување на човековата околина. Концептот на топлификациониот систем на биомаса овозможува производство на најевтина, целосно еколошка (зелена) топлинска енергија, наменета за загревање на просторот. Конципиран е во вид на дисперзно распоредени котларници лоцирани во самите објекти кои се греат, составени од комплетно автоматски и автономни котловски конфигурации, кои се наменети за производство на топла вода и топол воздух и кои како гориво ја користат примарната и секундарната биомаса, во нашиот случај овошни семки. Ова е дел од содржината на апликацијата на општина Кисела Вода, именувана како „Биомаса наместо нафта за греење во градинката „8-ми Март“, Пржино за енергетска ефикасност и намалување на CO_2 и емисијата на гасови“. Истакнато е дека како гориво би се користеле овошни семки, кои во моментот се четири пати поевтини од нафтата, а 8-10 пати поевтини од струјата, а резултатите од спроведувањето на ваквиот вид на мерки за енергетска ефикасност се видливи уште во првата година по имплементацијата. Од сите овие причини, општината Кисела Вода, во континуитет работи на преземање на низа мерки за енергетска ефикасност, посебно во објектите од јавен карактер, кои се во надлежност на локалната самоуправа. Принципот на замена на котел на нафта со котел на биомаса, веќе е успешна приказна во основното училиште „Кузман Јосифовски - Питу“ во оваа општина. Целта на општината е ваквите замени да се применат во сите јавни објекти, кои сè уште се греат со нафта, дрва и јаглен, бидејќи е најисплатливиот начини за да се постигне не само ефектот на заштеда, туку и зачувување на животна средина. Јавните објекти се еден од најголемите потрошувачи на енергија и голем извор на емисии на CO_2 . Мерките кои општина Кисела Вода ги спроведува, во однос на замена на нафтата како гориво со биомаса е понова на просторот на Република Македонија. Во објектот на Јавната детска градинка „8-ми Март“ – Пржино, покрај замената на котел на биомаса, општината планира да се направи и обнова на надворешната фасада и промена на дотраените прозори.

„ТЕСТИРАЊЕ НА ЗДРАВА ЖИВОТНА СРЕДИНА ВО ОБНОВЕНИТЕ ОБЈЕКТИ ВО ГРАДОТ СКОПЈЕ“ - ПРОЕКТОТ НА ГРАДОТ СКОПЈЕ

Во надлежност на градот Скопје се вкупно 21 средни училишта за кои се одвојуваат големи средства за нивно затоплување во зимскиот период, особено што нивната градба е некаде во периодот од пред 40-60 години. За таа цел, во согласност со СЕАП-от на Град Скопје се изработени проекти за реконструкција на објектите што се во негова надлежност, со мерки за енергетска ефикасност, за што во буџетот на градот се обезбедуваат средства за реализација и за кофинансирање на овие проекти.

Јавниот повик на ЗЕЛС за доставување на апликации на општините за проектот „Енергетска ефикасност во асоцијациите на општините“ претставуваше предизвик за градот Скопје за реализација на една многу важна анализа, чии резултати ќе бидат применливи во следните зафати за енергетска ефикасност на јавните

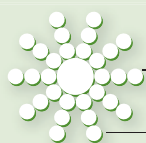
and reduction of CO_2 emissions and gas emissions. It was pinpointed that fruit seeds may be used as fuel, currently being four times cheaper than oil, but 8 – 10 times cheaper than electricity, while the results from conducting this type of energy efficiency measures are visible even in the first year after their implementation. For all these reasons, the Municipality of Kiselva Voda is continually undertaking a series of energy efficiency measures, particularly in buildings of public character, under local self-government competency. The principle of replacing the oil boiler with biomass boiler is a success story in Primary School “Kuzman Josifovski Pitu” in the municipality. The objective of the municipality is that such replacements are applied in all public buildings, which are still heated with oil, wood and coal, as these are most cost-effective ways to achieve not only the effect of saving but also preserving the environment. Public buildings are one of the largest consumers of energy and a major source of emissions of CO_2 . The measures that Kiselva Voda implemented in terms of replacing oil with biomass as fuel is a novelty in the Republic of Macedonia. The building of public kindergarten “8 March” - Przhino despite replacing the biomass boiler, the municipality plans to make and rebuild external facade and change the dilapidated windows.

“TESTING HEALTHY ENVIRONMENT IN REFURBISHED BUILDINGS IN THE CITY OF SKOPJE” – PROJECT OF THE CITY OF SKOPJE

There are 21 secondary schools under the competency of the City of Skopje, for the purpose of which high funds are separated for heating service in the winter period, especially due to their construction 40 to 60 years ago. For this purpose, in accordance with SEAP of the City of Skopje drafted were projects for the reconstruction of facilities under its competency, with energy efficiency measures, for which the city budget provides funds for implementation and co-financing of these projects.

The public call of ZELS for submitting applications by municipalities for the project “Energy Efficiency in municipal associations” was deemed a challenge for the City of Skopje to deliver a very important analysis; the results of which will be applicable in subsequent actions for energy efficiency in public buildings. It is about providing ambient

објекти. Станува збор за обезбедување на квалитетен амбиентален воздух во просториите во кои се вршат реконструкциите за енергетска ефикасност, бидејќи дефиницијата за енергетска ефикасност не подразбира само обезбедување на заштеда, туку и задржување на квалитетот на живеење што се предвидува со проектот „Тестирање на здрава животна средина во обновените објекти во градот Скопје“ - студија на случај во средното училиште „Димитар Влахов“. Во периодот на изградбата на објектите многу малку е посветено внимание на природната вентилацијата. Со оглед на тоа што станува збор за јавни објекти, особено во училиниците каде е важен квалитетот на воздухот за концентрација на учениците, идејата на проектот е во СУГС „Димитар Влахов“ покрај активностите за реконструкција на објектот, да се постават и мерачи за квалитет на амбиентален воздух со дата лагери, да се вршат мерења и анализи на постојните податоци пред зафатите и по извршената реконструкција и да се изработи извештај со препораки за мерките за подобрување на внатрешниот амбиентален воздух за примена во останатите објекти. Енергетската контрола извршена во ова училиште во 2012 година, покажува годишна потрошувачка на топлинска енергија од 178.533 kWh и на електрична енергија од 137.168 kWh. Специфичната потрошена топлинска енергија изнесува 94,7 kWh/m², а вкупната 136,5 kWh/m². Со преземени активности за енергетска ефикасност се предвидуваат енергетски заштеди од 116.310 kWh /годишно, а нето заштеди од 807.257 MKD /годишно.

ОПШТИНА КАРПОШ ПОСВЕТЕНА НА КОМПЛЕТНО „ПОКРИВАЊЕ“ СО ЕКОНОМИЧНОТО УЛИЧНО ОСВЕТЛУВАЊЕ

Проектот за „Реконструкција на системот за осветлување на спортските комплекси во општина Карпош“ е проектот со кој оваа локална власт аплицираше на јавниот повик на ЗЕЛС. Проектот опфаќа замена на осветлувањето во 20 спортски и детски игралишта на територија на општината со вкупно 120 столба за рефлектори и 244 рефлектори од по 400 W, или вкупно инсталирана моќност од 104.680 W. Во оваа состојба потрошувачката на годишно ниво изнесува 2.829.969,00 денари (при чинење на енергија од 5,8 денари + ДДВ цена на енергија по киловат час, по индустриска цена). Со замената на 400 W рефлектори со LED рефлектори од 120 W, инсталираната моќност се намалува на 29.280 W или 72,03%. Очекуваните заштеди на годишно ниво се

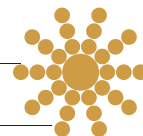
air quality in premises where reconstruction for energy efficiency are being conducted, as the definition of energy efficiency does not solely mean provision of savings, but also retention of the life quality envisioned by the Project "Testing healthy environment in refurbished buildings in the City of Skopje – a case study in secondary school "Dimitar Vlahov". During the construction of the facilities very little attention is paid to natural ventilation. Since being public buildings, especially in classrooms where air quality is vital for the concentration of students, the idea of this project is to set gauges for ambient air quality with data storage, except for the activities on buildings' reconstruction, to perform measurements and analysis of existing data before interventions and after the reconstruction, and to prepare a report with recommendations for measures to improve the internal ambient air for use in other buildings. The energy audit carried out in this school in 2012 shows an annual consumption of heating energy by 178.533 kWh of electricity by 137.168 kWh. Specific heating energy stands at 94,7 kWh / m², while the total consumption is 136,5 kWh / m². Pursuant to undertaken activities for energy efficiency energy savings are anticipated to reach 116.310 kWh / year, while net savings MKD 807 257 / year.

THE MUNICIPALITY OF KARPOS , DEDICATED TO COMPLETE “COVERING” WITH ECONOMICAL STREET LIGHTING

The Project on "Reconstruction of the lighting system in sport facilities in the municipality of Karpos" is a project for which the municipality has applied via the public call of ZELS. The project includes replacement of lighting in 20 sports and children's playgrounds in the municipality with 120 lighting poles and 244 reflectors by 400 W, or a total installed capacity of 104.680 W. Hereby, the annual consumption amounts to 2,829,969.00 MKD (at cost of energy from 5.8 denars + VAT price of energy per kilowatt hour, by means of an industrial price). By replacing 400 W reflectors with LED reflectors of 120 W, the installed capacity is reduced to 29.280 W or 72.03%. Expected savings at annual level stand at 2,038,400.00 MKD. In addition, the cost of current maintenance per year, which amount to 286,000.00 MKD would not have existed for at least 12 years. The total cost of this investment pursuant to the program would be 7,295,600.00 MKD. According to annual savings on electricity and current maintenance, the investment would be repaid in 27 months.

The reconstruction project on lighting of sports facilities in the municipality of Karpos is the sole non-implemented project ever in the area of street lighting, in line with the first and second energy efficiency program of the municipality. At the beginning of the program in 2008 there were 3613 mercury lamps, foreseen, however, by the end of 2014 a total of 4.485 energy-saving bulbs were installed. Furthermore, new spaces, parks, playgrounds and streets were lighted, while the total energy consumption for this purpose was lower than level reached before 2008. The Municipality of Karpos, in accordance with Memorandum signed between ZELS with EVN,

2.038.400,00 денари. Притоа, трошоците за тековно одржување на годишно ниво, што изнесуваат 286.000,00 денари, не би постоеле минимум 12 години. Вкупното чинење на оваа инвестиција, според програмата, би било 7.295.600,00 денари. Според годишните заштеди на електрична енергија и тековно одржување, инвестицијата ќе се врати за 27 месеци.

Проект за реконструкција на осветлување на спортските комплекси во општина Карпош е единствениот нереализиран проект досега, во делот на уличното осветлување, а во согласност со првата и втората програма за енергетска ефикасност на општината. На почетокот на програмата од 2008 година имаше утврдено 3.613 живини светилки, а до крајот на 2014 година има 4.485 штедливи светилки. Осветлени се и нови простори, паркови, игралишта и улици, а вкупната потрошувачка на енергија за оваа намена е намалена од нивото пред 2008 година. Општина Карпош, во согласност со потпишаниот Меморандум на ЗЕЛС со ЕВН, ги издвоила сите 117 управувачки места од трафостаниците на ЕВН, во посебни командни ормари со сопствено управување, а временскиот период на вклучување и исклучување на уличното осветлување е софтверски програмирано.

КОРИСТЕЊЕ НА ГЕОТЕРМАЛНА ЕНЕРГИЈА, ВАЖНА ОПЦИЈА ЗА ОПШТИНА БИТОЛА

Проектот „Од земјата за децата“, со кој аплицираше општина Битола, се однесува на подобрување на енергетската ефикасност на објектот на ОУ „Даме Груев“, од ПУ Долно Оризари, преку поставување на нов систем за централно греење со искористување на геотермалната енергија. Објектот е изграден во 1948 година, има површина од 540 m², а во него настава следат околу 200 деца. Делумно е реконструиран во 2006 година, кога е направена замена со ПВЦ дограма со термопан стакло и поставена е изолација на таванот. Сепак, училиниците сè уште се загреваат со стари печки на дрва, што претставува потенцијална опасност од појава на пожари и истовремено го загадува воздухот и го нарушува потребниот квалитет на работната средина. Со примена на обновливи извори на енергија, изолација на фасадата и инсталација на мониторинг систем се планира решавање на проблемот. Аплицираната проектна идеја предвидува со користење на топлинска пумпа да се одземе топлинска енергија од подземните води и истата преку топлинската пумпа да се пушта низ централен систем за греење кој ќе се изведе во самиот објект.

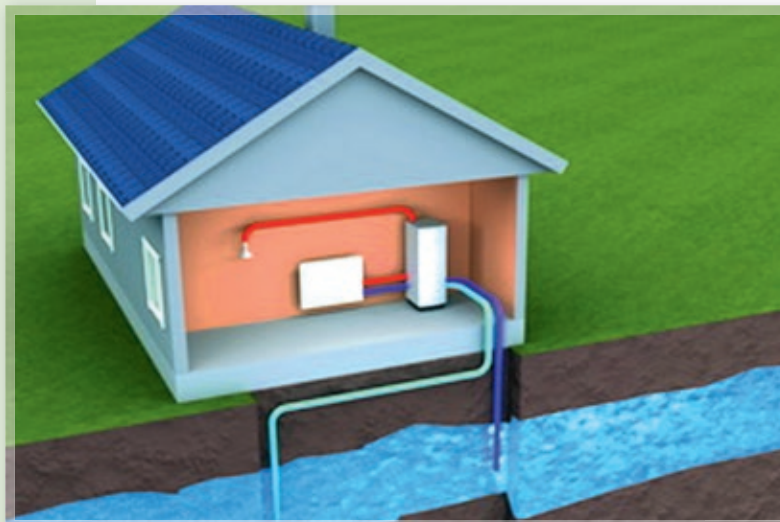
Исто така, со вградување на ПЛЦ контролер со монитор кој ќе се постави во ходникот на училиштето ќе се придонесе и за развивање на свеста кај децата од најрана возраст за значењето на енергетската ефикасност, заштедата на енергија и влијанието врз намалувањето на емисијата на штетни гасови и обезбедување на повисокиот квалитетен живот. За загревање на објектот потребен е инсталиран топлински капацитет од околу 47 KW, односно просечната годишна топлинска енергија би била околу 25 416 KW. Доколку се направи споредбена анализа на загревање со геотермална топлинска пумпа и загревање со електрична енергија ќе се види дека на годишно ниво би имало заштеда од 3210 евра, заштеда на енергија од 19 MWh и време на враќање на инвестиција од околу 8 години. Вредноста на инвестиција е околу 46.000 евра.

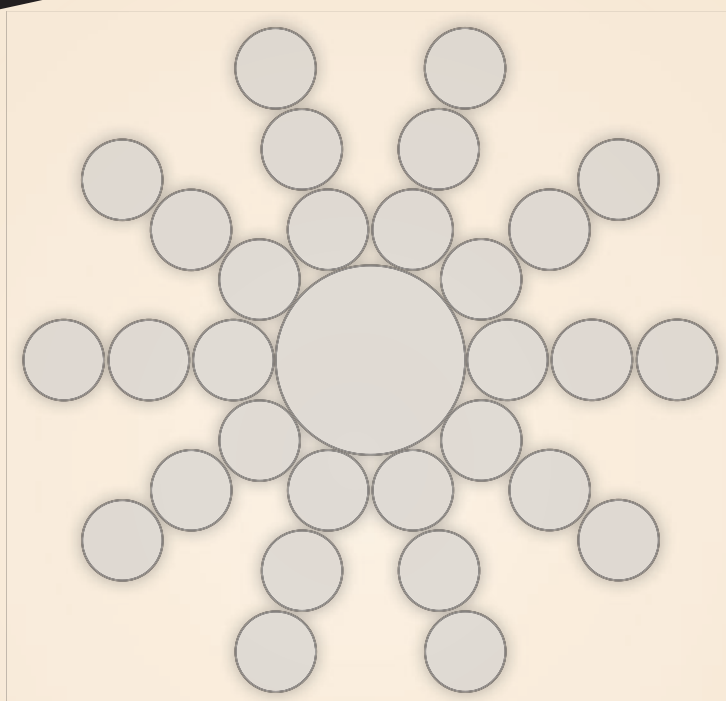
separated all 117 transformer substations of EVN in special command cabinets with individual management, whereas the time period of switching on and off of street lighting is set via a software programme.

USE OF GEOTHERMAL ENERGY, AN IMPORTANT OPTION FOR THE MUNICIPALITY OF BITOLA

The project "From the earth to the children" with which the Municipality of Bitola applied, refers to the improvement of energy efficiency in the building of the Primary School "Dame Gruev" from RS Upper Orizari, by setting up a new central heating system with utilization of geothermal energy. The building was constructed in 1948 with an area of 540 m², whereby 200 children attend lectures. It was partially reconstructed in 2006, when replacement with PVC windows with double-glazing glass was applied, while insulation was set on the ceiling. However classrooms are still heated with old wood stove, which is regarded a potential danger from fires, simultaneously polluting the air and deteriorating the necessary quality of the work environment. The application of renewable energy sources, insulation of the facade and installation of monitoring system shall be a solution to the problem. The applied project idea envisages use of the heat pump to take away heat from groundwater and the same shall, through the heat pump, run through a central heating system that will be displayed in the building itself. This is a very important part of the project for the improvement of energy efficiency and environmental protection.

Also, the incorporation of a PLC controller with a monitor that would be set in the hallway of the school will contribute to raise the awareness among children from an early age about the importance of energy efficiency, energy savings and impact on reducing greenhouse gases and providing better quality of life. The building requires heating of approximately 47 KW of installed thermal capacity, i.e. average annual heating energy required would reach 25 416 KW. If we make a comparative analysis of heating with geothermal heat pump and heating with electricity, we will notice that annually savings shall reach € 3210, energy savings at 19 MWh, while the time for investment payback is set to approximately 8 years. The value of the investment is approximately € 46. 000.

**ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА
САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - ЗЕЛС**

тел. +389 (0)2 30 99 033 / факс: +389 (0)2 30 61 994
ул. Копенхагенска бр. 5, п.фах 32, 1000 Скопје, Република Македонија
contact@zels.org.mk, www.zels.org.mk

**ASSOCIATION OF THE UNITS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA - ZELS**

tel. +389 (0)2 30 99 033 / fax: +389 (0)2 30 61 994
st. Kopenhagenska 5, P.O. box 32, 1000 Skopje, Republic of Macedonia
contact@zels.org.mk, www.zels.org.mk